

"...

I- İPTAL İSTEMİNİN GEREKÇESİ

Yürürlüğü durdurma istemini de içeren 19.3.1999 günlü dava dilekçesinin gerekçe bölümü şöyledir:

"1) Türkiye Büyük Millet Meclisi 10/02/1999 günlü 52 nci Birleşiminde, "Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin 18 Nisan 1999 Pazar günü yapılması kararlaştırılan Milletvekili Genel Seçiminin kesin sonuçlarının, 2839 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanunu'nun 37 nci ve TBMM İçtüzüğü'nün 3 üncü maddelerine göre, Yüksek Seçim Kurulunca, Türkiye Radyo ve Televizyonlarından ilanını takip eden beşinci gün saat 15.00 de toplanmak üzere 16.02.1999 Salı gününden itibaren tatile girmesine" karar verilmiştir.

2) TBMM Başkanlığı, 116 Milletvekilinin Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni Olağanüstü toplantıya çağıran 08.03.1999 günlü başvurularını inceleyerek, istemi Anayasa ve TBMM İçtüzük hükümlerine uygun bulmuş ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni 13 Mart 1999 Cumartesi günü saat 15.00 de toplantıya çağırmıştır.

3) TBMM Başkanı toplantı açılmadan önce saat 13.30 da Danışma Kurulunu toplantıya çağırarak Fazilet Partisine Genel Kurula doğrudan doğruya bir grup önerisi getirme fırsatı vermiştir.

4) TBMM'nin 13.03.1999 Gün ve 54 üncü Birleşimi Başkan Hikmet ÇETİN tarafından yeterli çoğunlukla açılmıştır. TBMM Başkanı genel görüşme önergesinin öngörüşmelerine başlamadan önce Fazilet Partisi'nin bir önergesi okunmuş ve oylanmak suretiyle kabul edilmiştir.

Bilahare Genel Görüşme öngörüşmelerine başlanmıştır.

5) Genel Görüşme önergesinin öngörüşmeleri tamamlanmadan çalışma süresi bitimi olan Saat 19.00'a geldiğinde öngörüşmeyle ilgili işlemlerin tamamlanmasına, çalışma süresinin önergenin oylanmasına, çalışmaların sonuna kadar çalışma süresinin uzatılması oylanarak kabul edilmiştir.

6) Öngörüşmelerin tamamlanmasından sonra yapılan işaretle oylamada genel görüşme açılması kabul edilmemiştir. Böylece olağanüstü toplantı konusunun görüşmeleri tamamlanmış ve çağrı düşmüştür.

7) Olağanüstü toplantı konusunun görüşmeleri tamamlanmasından sonra, olağanüstü toplantı ve Genel Görüşme isteminde bulunanlarca verilen bir önerge ile "..... olağanüstü toplanmış bulunan TBMM'nin toplantıyı gerektiren konu üzerindeki görüşme ve işlemler tamamlandığından, bazı kanun tasarı ve tekliflerinin görüşülebilmesi için, İçtüzüğü'nün 7 nci maddesinin son fıkrası gereğince çalışmaların devamı" istenmiş ve önergeler üzerinde görüşmelere geçilmiştir.

Tartışmalar sonunda Başkan TBMM çalışmalarının devamına dair önergeyi oylamış ve önerge kabul edilerek "gündemde yer alan konuları sırasıyla görüşmek için 16 Mart 1999 Salı günü saat 15.00'de toplanmak üzere birleşim kapatılmıştır.

İptal gerekçeleri

Anayasa Mahkemesinin görev ve yetkileri 1982 Anayasasının 148 ve 2949 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 18 ve devamı maddelerinde belirtilmiştir. Anayasa Mahkemesinin Görev ve Yetkileri arasında; Kanunların, Kanun Hükmünde Kararnamelerin, TBMM İçtüzüğünün veya bunların belirli madde ve hükümlerinin şekil ve esas bakımından Anayasaya aykırılıkları iddiasıyla açılan iptal davalarına bakmak da bulunmaktadır.

Anayasanın 95 inci maddesinin 1 inci fıkrasında yazılı olduğu üzere, "TBMM çalışmalarını kendi yaptığı İçtüzük Hükümlerine göre yürütür." TBMM'nin çalışmalarının İçtüzük kurallarına uygun olarak yürütülmesi Anayasanın bir buyruğudur. TBMM İçtüzüğü genel olarak biçime ilişkin kuralları kapsamaktadır. Bu kuralların uygulanması sırasında yasama meclisince verilen bir kararın geçerliliği üzerinde etkili olabilecek nitelik taşıyanlar kuralın önemine ve niteliğine göre Anayasal Yargı denetimine tabi olmaktadır.

Anayasa Mahkemesinin birçok kararında belirtildiği gibi TBMM'nin İçtüzük Hükümü niteliğindeki yada İçtüzük hüküm ve etkisindeki kararları Anayasal yargı denetimine tabidir.

Belirtilen ve re'sen gözönünde bulundurulacak nedenlerle aşağıdaki İçtüzük hükmü yaratma niteliğindeki kararların iptali istenmiştir.

Yeni bir içtüzük hükmü yaratan yarar ve uygulamalar: TBMM'nin 13.3.1999 gün ve 54 üncü Birleşiminde İçtüzük hükümlerine göre çalışma yapılmamış ve İçtüzüğe aykırı işlemler tesis edilmiştir.

TBMM'nin 13.3.1999 günü 54 üncü birleşimde verilen kararlar üzerinde etkili olabilecek nitelik taşıyan ve yeni bir içtüzük hükmü yaratma mahiyetindeki kararları aşağıda belirtilmiştir:

a) Olağanüstü toplantı ve genel görüşme isteğini bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukukun korumayacağına dair üstün hukuk kuralını dikkate alarak reddetmek yerine kabul ederek, TBMM'ni toplantıya çağırmak,

b) Olağanüstü toplantı ve genel görüşme öngörüşmeleri için çağrının yapıldığı 13 Mart 1999 günü saat 15.00'den önce saat 13.30'da İçtüzüğün 7, 103, 19, 49 uncu maddelerinin varlığına rağmen Danışma Kurulunu toplantıya çağırmak,

c) Genel Görüşmenin öngörüşmeleri yapılmadan İçtüzüğün 103, 7, 49 ve 19 uncu maddelerine aykırı olarak bir parti grubu önerisini TBMM Genel Kurulunda okutmak, müzakere ettirmek ve oylamak,

d) 13.3.1999 günü saat 19.00'a geldiğinde TBMM çalışmasını İçtüzüğün 54 ve 55 inci maddelerine aykırı uzatmak,

e) Uzatma kararının genel görüşme öngörüşmeleri tamamlanıncaya kadar olmasına rağmen, uzatma süresi içinde Meclisin çalışmasına devam etmesine dair önergeyi işleme koymak,

f) Genel görüşme açılması isteminin önerge verenlerin oylarıyla birlikte Genel Kurulca reddinden sonra, talepleri arasında çelişkiler bulunan toplantıya çağrıda bulunup talepleri kendi oylarıyla reddedilenlerin verdiği TBMM'nin çalışmalarının devamına dair önergelerini, "Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk korumaz" şeklindeki üstün hukuk kuralına rağmen re'sen reddetmeyerek dinlemek ve oylamaya tabi tutmak,

g) İçtüzüğün 49/ son fıkra hükmünü yok farzederek, Danışma Kurulunun görüşünü almaksızın ve görüşüleceği Başkan tarafından önceden bildirilmeksizin TBMM çalışmalarının devamına dair önergenin Genel Kurulda konuşulmasını ve oylanmasını sağlamak,

h) Olağanüstü Gündemle bağlılık kuralını dikkate almaksızın, TBMM'nin 10.2.1999 günlü tatil kararını kaldırmak.

Bu karar ve uygulamaları incelediğimizde:

a) Olağanüstü Toplantı ve Genel Görüşme isteğin bir hakkın kullanılması sonucudur. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk korumaz. Çağrı sahiplerinin toplantı öncesi Terörle Mücadelenin çeşitli boyutlarının tartışılması içerikli "Genel Görüşme Önerileri" dışında seçimlerin iptali ile bazı yasaların çıkarılması hususlarını dile getirdikleri çeşitli yayın organlarındaki beyanları ve toplantı sırasındaki önergeler ve meclis konuşmaları ile bellidir. Bir hakkın açıkça kötüye kullanılması ve çelişkili davranma yasağı kamu alanında da olsa himaye görmez. Bu yasaklar subrapozitif hukuk kurallarıdır. Anayasanın 90 ıncı maddesine göre yürürlüğe konmuş Uluslararası Anlaşma hükümlerinden olan ve Anayasa üstü hukuk kuralları olan "Bir Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı" ve "Çelişkili Davranma Yasağı"na uyulmayarak Meclis Başkanının konu hakkında takdir hakkı bulunmadığını belirtip samimi gerekçeye dayanmayan çağrıyı kabulü bir hakkın kötüye kullanılmasına imkan vermiştir. Bu uygulama alınan kararlar üzerinde etkili olan ve yeni bir İçtüzük hükmü yaratan mahiyettedir.

b) Türkiye Büyük Millet Meclisinin İçtüzüğün 7 nci maddesine göre toplanmasından önce TBMM Başkanının İçtüzüğün 7, 19, 49 ve 103 üncü maddelerini dikkate almaksızın Danışma Kurulunu Saat 13.30 da toplantıya çağırması yeni bir İçtüzük hükmü yaratma mahiyetindedir.

c) Genel Görüşmelerin öngörüşmelerinin yapılmadan bir parti grubu önerisinin TBMM Genel Kurulunda okunması, görüşülmesi ve oylanarak karara bağlanması İçtüzüğün 7, 19, 49 ve 103 üncü maddelerine aykırı olup, bu uygulama yeni bir İçtüzük hükmü yaratma mahiyetindedir.

d) TBMM çalışmalarının saat 19.00 dan sonra uzatılma hususunda alınan karar İçtüzüğün 54 ve 55 inci maddelerine aykırıdır. Bu hususta "Danışma Kurulunun teklifi" şartına uyulmamak suretiyle yeni bir İçtüzük hükmü yaratılmıştır.

e) Uzatma kararının alınmasından sonra uzatma süresi içinde görüşülecek iş kararlar belirtilmiştir. Bu iş Genel Görüşme öngörüşmelerinin tamamlanmasıdır. Buna rağmen Meclisin çalışmasına karar vermek İçtüzüğün 54 ve 55 inci maddelerine aykırıdır ve yeni bir İçtüzük hükmü yaratılmıştır.

f) Genel Görüşme açılma isteminin reddinden sonra TBMM'nin çalışmalarına karar verilmesi "Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı" ve "Çelişkili Davranma Yasağı"na uymamaktadır. Genel Görüşme isteminde bulunanlar Genel Görüşme Hususundaki oylamada

Genel Görüşmenin açılmamasına karar vermişlerdir. Olağanüstü Toplantı çağrısı Genel Görüşme ile sınırlıdır. Genel Görüşme isteğinin reddinden sonra çalışmalara devam kararı Anayasanın 93 üncü ve usulüne göre yürürlüğe konulan Milletlerarası Anlaşmalarda yer alan ve İç Hukuk Normumuz haline gelen Hakkın Kötüye Kullanılması yasağı ile Çelişkili Davranma Yasağına neticeten Anayasanın 90 ıncı maddesine ve İçtüzüğün 7 nci maddesine aykırıdır. Karar ve uygulama yeni bir İçtüzük hükmü yaratma mahiyetindedir.

g) TBMM'nin devamı talebinin Genel Kurulda görüşülmesi İçtüzüğün 49/son fıkrasında aranan "Danışma Kurulunun Görüşünün Alınması" ve "Başkan Tarafından Görüşüleceği Önceden Bildirilmeyen Bir Husus Olması" dikkate alınmaksızın görüşme yapıp karar verilmesi yeni bir İçtüzük Hükmü yaratma mahiyetindedir. İyiniyet Kuralı ve Çelişkili Davranış Yasağı Anayasa Mahkememizin istikrar kazanan içtihadı uyarınca referans normudur. Adalet Divanı Sözleşmesinin 38 inci Maddesi Hukukun Genel İlkelerini Supra Pozitif Hukuk kuralı kabul etmiştir. Çelişkili Davranış Kurallarının Yasama ve Çağrı Hukukuna somut olay bakımından, uygulanması çağrının, çağırınların istedikleri görüşmeye hayır oyu vermeleri anında düşmesi biçiminde olacaktı. Aksine ve hukuka aykırı devam kararı, Supra Pozitif kuralı çiğneyen bir İçtüzük hükmü yaratmadır.

h) Olağanüstü Genel Kurul toplantısı gündemle bağlıdır. Meclisin Olağanüstü toplantılarında "gündemine hakim olma ilkesi" geçerli değildir. Aksine gündeme bağlılık ilkesi geçerlidir. Gündem Genel Görüşmedir. Genel Görüşme dışında bir başka konunun görüşülmesine ve meclis çalışmalarının devamına karar verilmesine imkan yoktur. Yapılan uygulama Anayasanın 93 ve İçtüzüğün 7 nci Maddelerine Aykırıdır. Olağanüstü Gündem Dışına Çıkan Uygulama yeni bir İçtüzük hükmü yaratma mahiyetindedir.

Yürürlüğün durdurulması : Dava konusu kararlar ve uygulamalar apaçık bir şekilde Anayasa ve İçtüzüğe aykırıdır. Tatilde olması gereken Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmakta ve gündemindeki konuları ve hatta gensoruyu görüşmektedir. Dava konusu karar ve uygulamaların devamı halinde telafisi güç ve imkansız durumlar sözkonusudur. Bunun önlenmesi için dava konusu karar ve uygulamaların 13.3.1999 tarihinden itibaren yürürlüğünün durdurulmasını istemek gerekmiştir...

İstek ve sonuç

Yukarıda sunulan ve Re'sen gözönünde bulundurulacak nedenlerle;TBMM'nin 13.3.1999 Gün ve 54 üncü Birleşiminde İçtüzük hükmü yaratma mahiyetinde ve kararlar üzerinde etkili olabilecek nitelik taşıyan;

- Olağanüstü toplantı ve genel görüşme isteğini bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukukun korumayacağına dair üstün hukuk kuralını dikkate alarak reddetmek yerine kabul ederek, TBMM'ni toplantıya çağırmak,

- Olağanüstü toplantı ve genel görüşme öngörüşmeleri için çağrının yapıldığı 13 Mart 1999 günü saat 15.00'den önce saat 13.30'da İçtüzüğün 7, 103, 19, 49 uncu maddelerinin varlığına rağmen Danışma Kurulunu toplantıya çağırmak,

- Genel Görüşmenin öngörüşmeleri yapılmadan İçtüzüğün 103, 7, 49 ve 19 uncu maddelerine aykırı olarak bir parti grubu önerisini TBMM Genel Kurulunda okutmak, müzakere ettirmek ve oylamak,

Esas Sayısı : 1999/12
Karar Sayısı : 1999/5

- 13.3.1999 günü saat 19.00'a geldiğinde TBMM çalışmasını İçtüzüğü'nün 54 ve 55 inci maddelerine aykırı olarak uzatmak,

- Uzatma kararının genel görüşme öngörüşmeleri tamamlanıncaya kadar olmasına rağmen, uzatma süresi içinde Meclisin çalışmasına devam etmesine dair önergeyi işleme koymak,

- Genel Görüşme açılması isteminin önerge verenlerin oylarıyla birlikte Genel Kurulca reddinden sonra, talepleri arasında çelişkiler bulunan toplantıya çağrıda bulunup talepleri kendi oylarıyla reddedilenlerin verdiği TBMM'nin çalışmalarının devamına dair önergelerini, "Bir hakkın açıkça kötüye kullanılmasını hukuk korumaz" şeklindeki üstün hukuk kuralına rağmen re'sen reddetmeyerek dinlemek ve oylamaya tabi tutmak,

- İçtüzüğü'nün 49/son fıkra hükmünü yok farzederek, Danışma Kurulunun görüşünü almaksızın ve görüşüleceği Başkan tarafından önceden bildirilmeksizin TBMM çalışmalarının devamına dair önergenin Genel Kurulda konuşulmasını ve oylanmasını sağlamak,

- Olağanüstü gündemle bağlılık kuralını dikkate almaksızın TBMM'nin 10.02.1999 günlü tatil kararını kaldırmak

kararları ile uygulamalarının,

Anayasanın 2, 6, 11, 88, 90, 93, 95 ve 98 inci ve İçtüzüğü'nün 7, 13, 14, 19, 49/son, 54, 55, 101, 102, 103 üncü maddelerine aykırı olduğundan öncelikle yürürlüğünün durdurulması ve iptaline karar verilmesini,

Saygılarımızla arz ve talep ederiz.""